

УДК 378.016:[615.85:78](477)
DOI: 10.32342/2522-4115-2023-1-25-12

Р.О. ДОБРОВОЛЬСЬКА,
доктор філософії (PhD),
старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки,
теорії та методики музичної освіти,
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця)

ВПРОВАДЖЕННЯ МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ЗМІСТ СУЧАСНОЇ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Сучасний етап реформування і якісні зміни в сучасній університетській освіті України пов'язані з реалізацією концептуальних ідей вищої освіти, що залежить від здатності науково-педагогічних працівників університетів до професійного розвитку, готовності до впровадження інноваційних технологій, активних творчих дій, генерування продуктивних оригінальних ідей у нових мінливих і динамічних професійних та життєвих ситуаціях. З огляду на це посилюється інтерес у світовій науці і практиці до розв'язання проблем, висунутих сучасним соціокультурним простором. Так, зростаючий потік інформації, прискорені темпи суперечливого життя сучасного члена суспільства, інтенсивність комунікативних зав'язків впливають на психологічне здоров'я особистості педагогів та здобувачів освіти, якість їхнього життя, душевний баланс і добробут, рівновагу й гармонію, здатність до подолання стресу, підтримку працездатності в різних сферах життя й професійної діяльності. Одним з ефективних способів подолання цих проблем в освітньому просторі є використання технологій, які створюють комфортні об'єктивні і суб'єктивні умови для емоційно-психологічної саморегуляції, забезпечують емоційну стабільність людини, запобігають синдрому «емоційного вигорання» і є важливим чинником у досягненні успіхів у навчанні, розвитку та професійній діяльності.

Статтю присвячено впровадженню музичної терапії у зміст сучасної університетської освіти в Україні. У ній розглядаються теоретичні та практичні аспекти використання музики як засобу покращання психічного та емоційного стану студентів, а також підвищення ефективності навчального процесу. У статті розглядаються наукові дослідження, які підтверджують корисність музичної терапії для психічного здоров'я та поліпшення когнітивних функцій людини. Автор також пропонує конкретні рекомендації щодо впровадження музичної терапії в навчальний процес, зокрема використання музики на лекціях, семінарах та інших формах навчальних занять. Коротко аналізується досвід використання музичної терапії в університетах країн Європи і США, а також дослідження, які підтверджують ефективність та доцільність введення такого підходу до системи освіти в Україні. За результатами дослідження автор робить висновок щодо необхідності впровадження музичної терапії в університетську освіту в Україні.

Ключові слова: музична терапія, університетська освіта, здоров'язбережувальні технології, музичний терапевт.

Постановка проблеми. В Україні музична терапія зарекомендувала себе як ефективний засіб для лікування психічних та емоційних проблем. Однак вона може мати також важливе застосування у сфері освіти, зокрема університетської. Використання музики у навчальному процесі може покращити емоційний стан студентів та підвищити їхні когнітивні функції, що, своєю чергою, може призвести до покращання навчальних результатів. Музика має потужний вплив на психіку та емоційний стан людини, що робить її досить ефективним інструментом у багатьох сфе-

рах життя. Тому впровадження музичної терапії у зміст сучасної університетської освіти в Україні може стати важливим кроком у забезпеченні здоров'я та успіху студентів.

Вважаємо, що впровадження музичної терапії в зміст сучасної університетської освіти, за досвідом країн Європи та США, є тим ефективним механізмом вирішення зазначених питань, оскільки саме музикотерапія є тим самим засобом впливу на людину, що спрямований на збереження та відновлення її психологічного здоров'я. Музична терапія спонукає фахівців та здобувачів освіти в університетському просторі регулювати свої фізичні, емоційно-психологічні стани, дозволяє зняти напругу й втому, протистояти стресовим ситуаціям, допомагати іншим членам спільноти ефективно протидіяти цим процесам.

Можемо зазначити, що при впровадженні музичної терапії в зміст сучасної університетської освіти потрібно дотримуватися таких системних принципів, як цілісність, структурність, взаємозалежність середовища і системи. Підкреслимо, що першочергове призначення музичної терапії в освітньому середовищі – це використання різних засобів, які полегшують експресію емоцій. Терапевтичний ефект при цьому досягається за допомогою нетрадиційного трактування й сприйняття мистецьких творів, що дає змогу залучити до процесу навчання здобувачів вищої освіти, викладачів, спонукати їх до невербальної комунікації [О.В. Карапетрова, 2020]. Зазначимо, що відповідно до вищевикладеного упровадження музичної терапії у зміст сучасної університетської освіти України є дуже актуальним завданням.

З аналізу першоджерел встановлено, що метою сучасної університетської освіти країн Європи та США є навчання, виховання, гармонійний розвиток та соціалізація високоморальної, духовно розвинутої особистості, що відбувається з застосуванням *здоров'язберезувальних технологій*. Великого значення ця мета набуває саме в умовах освітнього простору, оскільки ним охоплюється значна частина населення, яка характеризується відмінностями в культурному рівні, матеріальному статусі, віці. В університетській освіті збільшується чисельність студентів з особливими потребами. На це впливає низка екстремальних та кризових ситуацій в Європі, пов'язаних з військовими конфліктами в Україні, країнах колишньої Югославії; пандемією; міграцією біженців. Можемо зазначити, що в сучасному світі склався ряд негативних тенденцій, серед них: деградація норм моралі, ідеалів естетики; збільшення нервово-психічного навантаження, що супроводжує освітній процес; зростання труднощів у спілкуванні, пов'язаних з інформатизацією і засиллям цифрових технологій. Усе це призводить до погіршення психічного і фізичного здоров'я особистості, передусім здобувачів освіти, позначається на якості освітньої діяльності, емоційному кліматі освітніх колективів. Отже, в університетській освіті є необхідність опановувати не тільки когнітивні уміння, а й навички запобігання стресу, втоми, емоційного вигорання. Задля цього слід формувати в учасників освітнього процесу психологічну культуру, вміння рекреації після стресу на заняттях із різних дисциплін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Як стверджує Т. Строгаль, музична терапія може стати ефективним методом лікування неврозів у здобувачів освіти, від яких страждають сьогодні не лише студенти, а й їхні батьки, викладачі. Для студентів та викладачів заняття з музичної терапії могли б стати фактором коригування та гармонізації міжособистісних стосунків та власного самопочуття [Т.Ю. Строгаль, 2017, с. 2].

Зауважимо, що всі теоретичні концепції з упровадження музичної терапії у зміст сучасної університетської освіти розроблено зарубіжними науковцями, але українські вчені, спираючись на ці дослідження, визначають напрями їх адаптації й розвитку в системі університетської освіти України. У нашій країні музична терапія розвивається за трьома напрямками: медичним (В. Гаврилюк, О. Страшний, К. Яцкевич), соціальним (І. Мірошник) та педагогічним (О. Безклинська, В. Драганчук, Л. Кияновська, І. Малашевська, Г. Побережна).

Науковцями встановлено, що наслідком використання музичної терапії в університетському середовищі має бути експресія почуттів і позитивні зміни поведінки суб'єктів під час комунікації з оточуючими та рефлексії. Музична терапія розв'язує питання спілкування, покращання мотивації, уваги, поведінки, поліпшення пам'яті і когнітивних здібностей, впливає на емоційну сферу особистості.

Принагідно слід акцентувати, що впродовж ХХ та ХХІ століть у країнах Європи та США музична терапія стала інтенсивно впроваджуватися в університетську освіту для активізації

освітньої та інтелектуальної діяльності, моделювання здоров'язбережувального навчального середовища, задоволення особливих потреб студентської молоді в інклюзивній освіті, створення середовища STEAM-навчання.

На жаль, на сьогодні науковцями України систематизовано лише окремі аспекти наукового знання щодо музичної терапії, яка впроваджується в зміст сучасної університетської освіти країн Європи та США. Так, не узагальнено провідний міжнародний досвід з питань заохочення студентської молоді до занять з музичної терапії в провідних університетах світу, не обґрунтовано систему заходів щодо залучення здобувачів освіти до цих занять, не систематизовано дані з особливостей змісту занять із застосуванням засобів музичної терапії.

Метою статті є розв'язання визначених проблем, що сприяє використанню музичної терапії в сучасному університетському просторі, для чого необхідно впроваджувати: висококваліфіковану підготовку кадрів з музичної терапії і освітні проекти та програми, суголосні тим, що застосовуються в університетах Європи та США.

Виклад основного матеріалу. «Сьогодні актуальним є виведення із психіатричних і медико-психологічних меж «музичної профілактики», що дасть можливість перенести на працюючі тисячоліттями здобутки музичної терапії у психолого-педагогічну сферу, досліджуючи та застосовуючи вплив музики на людину» [В. Драганчук, 2016, с. 144].

Вітчизняні вчені визначають чотири основні елементи впливу музичної терапії:

- стимуляція емоційного стану під час вербальної психотерапії;
- розвиток комунікаційних навичок взаємодії з оточуючими;
- регуляція психічних та вегетативних систем людини;
- задоволення та розвиток естетичних запитів.

Про функціонування музичної терапії в сучасному соціокультурному та освітньому просторі нашої країни пишуть у своїх дослідженнях такі науковці, як О. Безклинська, В. Драганчук, Л. Кияновська І. Малашевська, С. Недериця, Г. Побережна, Л. Худин, та ін. Першою в Україні проблемами впровадження музичної терапії у зміст сучасної університетської освіти почала займатися доктор мистецтвознавства, професор Г. Побережна, яка створила програму курсів «Феномен арт-терапії». Ці курси спрямовані на оволодіння здобувачами освіти способами запобігання стресів і приведення до норми психіки засобами мистецтва, зокрема музики. Після проходження курсу здобувачі освіти отримують сертифікати. Здобувачі освіти можуть також використовувати набуті знання та уміння в майбутній професійній діяльності. Авторка курсу викладає його також і для педагогів вищої школи, що вможливає застосування ними набутих навичок і умінь у професійній діяльності для роботи зі студентами.

Під керівництвом О. Безклинської (голова громадянського об'єднання «Всеукраїнська асоціація музикотерапевтів України») була вперше розроблена навчальна програма з музикотерапії для загальноосвітніх закладів, яка схвалена МОН України. Ця програма з впровадження музичної терапії в навчальний процес закладу загальної середньої освіти була розроблена провідними фахівцями Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ та Національного університету «Чернігівський колегіум імені Т.Г. Шевченко».

Автором численних публікацій та декількох програм з музикотерапії є І. Малашевська [І.А. Малашевська, 2012]. Науковиця наразі працює в Університеті Григорія Сковороди в Переяславі.

Аналізуючи стан впровадження музичної терапії у зміст сучасної університетської освіти України, особливу увагу приділяли дослідженню В. Драганчук, якою розроблено навчальну програму та навчальний посібник для підготовки майбутніх фахівців мистецького спрямування до застосування музичної терапії у професійній діяльності. Авторка окремо відзначала роль впливу музикотерапії на психіку, фізіологію і моделювання емоцій суб'єктів освітнього процесу. Методичні напрацювання дослідниці впровадила в освітній процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки [В. Драганчук, 2016, 2013].

Для впровадження музичної терапії в сучасну університетську освіту України було реалізовано навчальний проект за підтримки «Асоціації вальдорфських ініціатив в Україні». Також в Україні за підтримки арттерапевтичної асоціації вже деякий час функціонує Українська академія музичної терапії «EGUILIBRIUM», та щорічно проводиться Всеукраїнський на-

уково-практичний семінар «Культурологічний та педагогічний аспекти впровадження засобів музикотерапії у систему дошкільної, шкільної та вищої мистецької освіти» на базі Університету Григорія Сковороди в Переяславі під керівництвом І. Малашевської.

В освітній процес Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (м. Луцьк) впроваджена методика «Синергетична інтерактивна музикотерапія», яка базується на інтерпретації колірнього тесту М. Люшера – на звуко-колірній симультантності, а також вербальних психодіагностичних тестів для встановлення відповідності між різнохарактерними музичними творами та психоемоційними станами людини [В. Драганчук, 2013, с. 159–160]. Ця методика побудована на єдності слухових, кінестетичних та зорових почуттів. Психофізіологічним підґрунтям цього синтезу є амфотерна (біфункціональна) єдність лівої та правої півкуль головного мозку людини. Дослідниця В. Драганчук вважає, що синергетична єдність півкуль головного мозку може бути ініційованою за допомогою інноваційних психотехнологій, базованих на синергії мистецтв (синестетика), наукових технологій (мультимедіа), духовних практик (ініціація) [В. Драганчук, 2013, с. 159–160]. У педагогічній освіті ця та споріднені з нею методики можуть використовуватися для стимуляції пам'яті у здобувачів освіти шляхом впровадження потрібної модальності (слухова, кінестетична, зорова). Покращити психоемоційний фон навчального заняття можливо, чергуючи релаксацію і активізацію, зокрема впроваджуючи цифрові технології на лекціях, семінарах тощо.

Значимо, що в сучасному освітньому просторі нашої країни немає спеціалізації «музичний терапевт». Поодинокі університети України починають вводити дисципліну «Музична терапія», зокрема програма до дисципліни «Музикотерапія в освітньому просторі» була розроблена та впроваджено науковцем Т. Строгаль в освітньому процесі Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ) [Т.Ю. Строгаль, 2017, с. 4].

На нашу думку, впровадження музичної терапії у зміст сучасної освіти України має супроводжуватися:

- залученням до процесу суб'єктів освітнього процесу, безвідносно до рівня їх музичної підготовки, оскільки в цьому процесі головною є дія, а не результат або художній рівень виконання музики;

- діагностикою і корекцією емоцій, зміною моделей поведінки, оскільки музикотерапія володіє багатьма можливостями для емоційного впливу;

- врахуванням того, що музикотерапія не має мети навчати музики, але через її використання буде підвищуватися рівень продуктивності професійної освіти.

Музикотерапія містить багато методів, які сприяють експресії емоцій. Така стратегія орієнтована на особистість, на спосіб невербальної комунікації, зокрема із самим собою. Лікувальний ефект у музичній терапії відбувається через нетрадиційне сприйняття мистецтва, завдяки чому студенти і викладачі університету включаються у процес невербальної комунікації. Музика є засобом, що дає вихід емоціям через співзвучність почуттів композитора (виконавця) і слухача. Як зазначав В. Сухомлинський, «...в руках педагога є могутній засіб попередження грубості, безсердечності, морального безкультур'я – це лікування музикою» [В.О. Сухомлинський, 1976, с. 435].

Терапевтична та педагогічна робота завжди еволюціонує. Ми згодні з думками провідної дослідниці музичної терапії Г. Побережної, яка стверджує, що залежно від вибору музики суб'єктом освітнього процесу можливо діагностувати, які саме поведінкові й емоційні порушення він має, як їх можна скоригувати і що найважливіше – добрати найбільш ефективні методи розв'язання проблем. У практичній діяльності музичні терапевти поряд із «класичною» музикою застосовують медитативну, етнічну, спірітуальну – фонову музику. Також музичні терапевти у своїй діяльності використовують музику сучасних напрямів і стилів. Застосовується як готова музика на всі випадки (наприклад, музика для запобігання стресу – «музична аптечка»), так і музика підібрана індивідуально [Г.І. Побережна, 2016; Г. Побережна, О. Комісаров, 2001].

Музична терапія може впроваджуватися в зміст сучасної університетської освіти України лише у випадку спеціальної підготовки викладача університету до кожного заняття, визначення ним цілей заняття, очікуваних результатів, завдань; проведення аналізу реакції здобувачів освіти, коригування заняття (за потреби), дослідження педагогом ефективності музичної терапії. Підкреслимо, що для цього потрібна певна теоретична й практична підго-

товка педагогічного складу університету. Освітні програми музичної терапії спроможні розвинути в здобувачів освіти такі особистісні якості, як старанність, самодисципліна, терпіння, впевненість та самооцінка. Для багатьох студентів музика є засобом вираження складних емоцій страху та турботи, тому зараз у музикотерапії серед здобувачів освіти виправдано використовувати не тільки класичну заспокійливу музику, а й музику високих енергій, реп, сучасний хіп-хоп, грандж та панк [С.І. Науменко, 2015, с. 7]. Музична терапія саме з використанням такої музики впроваджена у Українському державному університеті імені Михайла Драгоманова (м. Київ) під керівництвом науковця С. Науменко.

Успіх музикальної терапії обумовлюється рівнем професіоналізму фахівця цієї сфери, його особистісними якостями, його емпатією, вмінням налагодити психоемоційний контакт з клієнтом, рівнем володіння музичними інструментами, вмінням групової та індивідуальної взаємодії. На жаль, розроблені програми [О.З. Безклинська та ін., 2012; Н.П. Гуральник та ін., 2017] та методики [Н. Обухова, 2013; С.І. Науменко, 2015] з музикотерапії ще не набули масового впровадження у вітчизняній педагогічній та психотерапевтичній практиці.

Тому на підставі вищевикладеного можна зробити висновок щодо перспективності та актуальності питань, пов'язаних із розробкою та реалізацією новітніх програм з упровадження музичної терапії у вітчизняну сучасну університетську освіту, запровадженням програм підготовки педагогів до музичної терапії у систему професійної та післядипломної педагогічної й мистецької освіти України.

Можемо зазначити, що порівняно з університетами Європи та США українські заклади вищої освіти перебувають на початковому етапі впровадження музичної терапії у зміст сучасної освіти. Провідні університети Європи та США досягли більш вагомих результатів у цьому напрямі. Тому доцільно впроваджувати кращий міжнародний досвід у контексті залучення суб'єктів освітнього процесу до занять з музичної терапії під час професійної підготовки, і українські науковці плідно співпрацюють в цьому напрямі з відомими фахівцями – музичними терапевтами. Зокрема практичний досвід німецького науковця Б. Любан-Плоцца було використано в освітньому процесі Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (м. Київ). Ця робота проводилася під керівництвом Г. Побережної [Б. Любан-Плоцца, Г. Побережна, О. Белов, 2002].

Вітчизняна дослідниця І. Малашевська впровадила педагогічні інновації чеських фахівців з музичної терапії в освітній процес Університету Григорія Сковороди у Переяславі [І.А. Малашевська, 2012].

Але теоретичний і практичний досвід музичних терапевтів, які успішно працюють в сучасному університетському просторі зарубіжжя, потребує ретельного аналізу й адаптації задля ефективного використання напрацювань науковців та педагогів-практиків на теренах системи університетської освіти України.

Висновки. Відомий науковець у галузі музичної терапії, представник американської школи Р. Грехам підкреслював, що сучасним здобувачам освіти не вистачає живого активного руху й спілкування, тому вони із задоволенням на заняттях музичного мистецтва грають на музичних інструментах, виконують музично-ритмічні, танцювальні рухи, імпровізують, сприймають і переживають музику через диригування [R.A. Graham, 2010]. Ми також вважаємо, що сучасне заняття музичним мистецтвом має музикотерапевтичний ефект, оскільки стимулює психомоторику, емоційну сферу суб'єктів освітнього процесу через їхню активну участь у різновидах музичної діяльності, пов'язаної зі сприйманням, виконанням, створенням і комунікацією. Значущий зарубіжний досвід запровадження музичної терапії в систему університетської освіти потребує концептуалізації та адаптації до реалій українського освітнього простору. У цьому вбачаємо шляхи подальшого дослідження цієї проблеми.

Список використаних джерел

- Безклинська, О.З. (Ред.). (2012). *Навчальна програма «Музикотерапія» для загальноосвітніх навчальних закладів (курс за вибором)*. Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова.
- Гуральник, Н.П., Мороз, Г.З., Безклинська, О.З., Бондаренко, Г.К. (2017). *Музикотерапія. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (курс за вибором)*. Чернігів: Десна-Поліграф.

Драганчук, В. (2010). *Музична терапія: теорія та історія*. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки.

Драганчук, В. (2016). *Музична психологія і терапія: навч. посіб. для студ. спец. «Музичне мистецтво»*. Луцьк: Східноєвр. нац. ун-т ім. Лесі Українки.

Драганчук, В. (2013). *Музична терапія: робоча програма нормативної навчальної дисципліни*. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Відновлено з <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9297>

Карапєтрова, О.В. (2020). Використання методів арт-терапії у роботі психолога з корекції тривожних станів особистості. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія»*, 2 (20), 34–41. DOI: 10.32342/2522-4115-2020-2-20-4.

Любан-Плоцца, Б., Побережна, Г., Белов, О. (2002). *Музика та психіка*. Київ: АДЕФ-Україна.

Малашевська, І.А. (2012). Теоретико-практичний досвід чеських фахівців музикотерапевтичної діяльності у ракурсі педагогічних інновацій. Школа першого ступеня: Теорія і практика. *Збірник наукових праць ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*, 31-32, 120–129.

Науменко, С.І. (2015). *Психологія музичної діяльності*. Чернівці: ПП Видавничий дім «Родовід».

Обухова, Н. (2013). Музичне мистецтво як терапевтична складова медіаосвіти. *Простір арт-терапії: досвід становлення: Матеріали Х Ювілейної Міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції*, м. Київ, 28 лютого– 2 березня 2013 р., с. 70–72. Київ: Золоті ворота.

Побережна, Г., Комісаров, О. (2001). Музична терапія у системі освіти в Україні. *Музична освіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку*, 157–161.

Побережна, Г.І. (2010). Музикотерапевтичні методики в школі. *Мистецтво та освіта*, 4, 2–4.

Строгаль, Т.Ю. (2017). Музична терапія в українському освітньому просторі: досвід та перспективи становлення. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14: Теорія і методика мистецької освіти*, 23, 7–11. Відновлено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nch_pru_014_2017_23_4

Сухомлинський, В.О. (1976). *Сто порад учителям*. Вибрані твори: в 5-ти т. Київ: Рад. школа.

Graham, R.A (2010). Cognitive-Attentional Perspective on the Psychological Benefits of Listening. *Music and Medicine*, 2, 167–173.

References

Bezklinska, O.Z. (Ed.). (2012). *Navchalna prohrama "Muzykoterapiya" dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv (kurs za vyborom)* ["Music therapy". Curriculum for general educational institutions (elective course)]. Kyiv, M.P. Drahomanova NPU, 25 p.

Draganchuk, V. (2010). *Muzychna terapiia: teoriia ta istoriia* [Music therapy: theory and history]. Lutsk, RVV "Vezha", 225 p.

Draganchuk, V. (2013). *Muzychna terapiia: robocha prohrama normatyvnoi navchalnoi dystsypliny* [Music therapy: work program of normative educational discipline]. Lutsk, Lesya Ukrainka Volyn National University Publ., 13 p. Available at: <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/9297> (Accessed 15 March 2023).

Draganchuk, V. (2016). *Muzychna psykholohiia i terapiia* [Music psychology and therapy]. Lutsk, Lesya Ukrainka Volyn National University, 230 p.

Graham, R.A Cognitive-Attentional Perspective on the Psychological Benefits of Listening. *Music and Medicine*, 2010, vol. 2, pp. 167–173.

Huralnyk, N.P., Moroz, G.Z., Bezklinska, O. Z., Bondarenko, G.K. (2017). *Navchalna prohrama "Muzykoterapiia" dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv* [Music therapy. Curriculum for general educational institutions]. Chernihiv, Desna-Polygraph, 28 p.

Karapetrova, O.V. The use of art therapy methods in the work of a psychologist for the correction of anxious states of personality. *Bulletin of Alfred Nobel University. Series "Pedagogy and Psychology"*, 2020, Vol. 2 (20), pp. 34–41. doi: 10.32342/2522-4115-2020-2-20-4 (In Ukrainian).

Lyuban-Plotsa, B., Poberezhna, G., Belov, O. (2002). *Muzyka ta psykhyka* [Music and psyche]. Kyiv, ADEF-Ukraine, 200 p.

Malashevskaya, I.A. *Teoretyko-praktychnyy dosvid cheskykh fakhivtsiv muzykoterapevtychnoi diialnosti u rakursi pedahohichnykh innovatsii. Shkola pershoho stupenia: Teoriia i praktyka* [Theoretical and practical experience of Czech specialists in music therapy in the perspective of pedagogical innovations. School of the first degree: Theory and practice]. *Collection of scientific works of Pereyaslav-Khmelnytsky Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University*, 2012, issue 31–32, 120–129.

Naumenko, S.I. (2015). *Psykhohohiia muzychnoi diialnosti* [Psychology of musical activity]. Chernivtsi, PP Publishing House "Rodovid", 408 p.

Obukhova, N. (2013). *Muzychne mystetstvo yak terapevtychna skladova mediaosvity* [Musical art as a therapeutic component of media education]. Proc. Scien. and Pract. Conf. "The space of art therapy: experience of formation", Kyiv, pp.70–72.

Poberezhna, G., Komisarov, O. *Muzychna terapiia u systemi osvity v Ukraini* [Music therapy in the education system in Ukraine]. *Music education in Ukraine. Current state, development problems*. Kyiv, 2001, pp. 157–161.

Poberezhna, G.I. *Muzykoterapevtychni metodyky v shkoli* [Music therapy methods at school]. *Art and education*, 2010, no. 4, pp. 2–4.

Strogal, T.Yu. *Muzychna terapiia v ukrainskomu osvithnomu prostori: dosvid ta perspektyvy stanovlennia* [Music therapy in the Ukrainian educational space: experience and prospects of development]. *Scientific journal of National Pedagogical Dragomanov University. Series 14. Theory and Methodology of Arts Education*, 2017, issue 23, pp. 7–11. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_014_2017_23_4 (Accessed 15 March 2023).

Sukhomlynskyi, V.O. (1976). *Sto porad uchytelevi* [One hundred tips for the teacher]. Selected works: in 5 vol. Kyiv, Radyanska shkola, vol. 2, pp. 419–655.

IMPLEMENTATION OF MUSIC THERAPY IN THE CONTENT OF MODERN UNIVERSITY EDUCATION IN UKRAINE

Dobrovolska Rufina, Doctor of Philosophy (PhD), Senior teacher of the department of vocal and choral training, theory and methods of music education, Vinnitsa Mikhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnitsa

E-mail: rufina.dobrovolska@vspu.edu.ua

ORCID ID: 0000-0002-1414-8861

DOI: 10.32342/2522-4115-2023-1-25-12

Keywords: music therapy, university education, health care technologies, music therapist.

The modern stage of reform and qualitative changes in modern university education in Ukraine are related to the implementation of conceptual ideas of higher education, which depends on the ability of scientific and pedagogical universities staff to professional development, readiness to implement innovative technologies, active creative actions, generation of productive original ideas in new changing and dynamic professional and life situations. From this point of view, the interest in global science and practice in solving the problems posed by the modern socio-cultural space is constantly increasing. Thus, the growing flow of information, the accelerated pace of the contradictory life of a modern member of society, and the intensity of communication ties affect the psychological health of the personality of teachers and students, their quality of life, mental balance and well-being, composure and harmony, the skills to overcome stress, support ability to work in various spheres of life and professional activity. One of the effective ways to overcome these problems in the educational space is the use of technologies that create comfortable objective and subjective conditions for emotional and psychological self-regulation, ensure the person's emotional stability, prevent the syndrome of "emotional burnout" and are an important factor in achieving success in training, development and professional activity.

The purpose of the article is to solve the identified problems, which contribute to the use of music therapy in the modern university space, for which it is necessary to implement the highly qualified training of personnel in music therapy and educational projects and programs which concordant with universities programs in Europe and the USA. During the 20th and 21st centuries in Europe and the USA, music thera-

py began to be intensively introduced into university education to activate cognitive and intellectual activity, model a health-saving educational environment, meet the special needs of student youth in inclusive education, and create a STEAM learning environment.

Tasks and methods of research: today scientists of Ukraine have systematized only certain aspects of scientific knowledge about music therapy, which is introduced into the content of modern university education in Europe and the USA. In this way, the leading international experience on the issue of involving student youth in music therapy classes at the world's leading universities has not been summarized, the system of measures for attracting education seekers to these classes has not been substantiated, and data on the specifics of the content of music therapy classes have not been systematized. Therefore, there is a need for research and comparative analysis of foreign experience of introducing music therapy into modern university education.

This article is devoted to the introduction of music therapy into the content of modern university education in Ukraine. It examines the theoretical and practical aspects of using music as a means of improving the mental and emotional state of students, as well as increasing the effectiveness of the educational process. The article examines scientific studies that confirm the usefulness of music therapy for mental health and improving human cognitive functions. The author also offers specific recommendations for the introduction of music therapy into the educational process, in particular, the use of music in lectures, seminars and other forms of classes. The experience of using music therapy in universities around the world, studies that confirm its effectiveness and the feasibility of introducing such an approach to education in Ukraine are briefly analysed. Based on the results of the research, the author concluded about the need to introduce music therapy into university education in Ukraine.

Одержано 09.01.2023.